

דברים טובים באים בשלשות

רבים ערכו השוואות בין הטרגדיות התכופות שהתרחשו לאחרונה בעם היהודי. מהסברו הנפלא של הרבי בפרשה ניתן להסיק מה מצופה מיהודי לעשות בשעות קשות.

לא מצרפים אסונות?

השבוע למדתי את האמרה "דברים רעים באים בשלשות". לאחר האסון הנורא במיאמי כמה אנשים אמרו לי שזהו כבר האסון השלישי שפגע בקהילה היהודית בעולם בחודשים האחרונים ובצורה דומה.

בל"ג בעומר התרחש האסון במירון כש-45 אנשים נדרסו למוות ר"ל. בערב חג השבועות קרה אסון דומה בבית-הכנסת של חסידות קרלין בירושלים, שם קרסו הטריבונות ושלושה אנשים נהרגו ועוד עשרות נפצעו, ובשבוע שעבר אירעה הטרגדיה במיאמי שבה הבניין עצמו קרס ו-160 איש בערך איבדו את חייהם. אותם אנשים מיד הוסיפו שכידוע "דברים רעים באים בשלשות".

ראשית, אני רוצה לחלוק אתכם את ההשקפה של הרבי בנושא. בשנת 1992 נפטרו בקהילת חב"ד העולמית שלושה נשים בצורה טראגית. אלו היו נשים צעירות וכו'. רבני חב"ד פנו בבקשה אל הרבי שיעורר רחמים על קהילת חב"ד שאיבדה שלושה נשים תוך זמן קצר, אחת בארצות הברית, השנייה בצרפת והשלישית בארץ הקודש.

הרבי ענה להם שהצירוף הזה של שלושה מקרים הוא משמעותי רק בדברים טובים. כשמתרחשים שלושה דברים טובים אז זה משמש לסימן טוב, אבל בדברים שהם היפך הטוב, שם אין זה מתפקידנו לעשות צירופים, כי דברים לא טובים אין בכוחם להצטרף (מענות קודש תשנ"ב תשובה שע"ה).

כשחקרתי קצת יותר את הנושא גיליתי שמאמר העולם הוא "דברים טובים באים בזוגות; דברים רעים באים בשלשות". ביהדות רבותיי, זה בדיוק ההפך, שלוש הוא מספר שמביא מזל וברכה.

התלמוד במסכת שבת מציין תוך כדי דיון בנושא של מתן תורה, שהכול שייך למספר שלוש: התורה ניתנה בחודש השלישי לצאתם של ישראל מארץ מצרים, התורה עצמה מחולקת לשלושה: תורה, נביאים וכתובים. גם עם ישראל כלול משלושה דרגות: כוהנים לויים וישראלים, והתורה ניתנה על ידי משה רבינו שהוא היה הילד השלישי של עמרם ויוכבד, אחרי מרים ואהרן (שבת פח, א).

בנוסף לכך, ברכת כוהנים כלולה משלושה פסוקים; אבות העולם גם הם שלשה אברהם, יצחק ויעקב, הרי לנו שהמספר שלוש מביא לנו מזל טוב.

כשזה מגיע ל"זוגות" כאן זה נושא קצת יותר מסובך. הגמרא אומרת שלא כדאי לאדם לשתות שתי כוסות יין, אלא או כוס אחת או שלושה, מחשש שהשותה או העושה דברים במספר זוגי ☹️ שדים או כשפים יזיקו לו. הדרך להינצל מכך, מלמדת הגמרא, הוא לעשות דברים במספר אי-זוגי.

מה רע במספר זוגי? המהרש"א מסביר שרואים בבריאת העולם, שבכל יום של הבריאה נאמר "כי טוב" חוץ מהיום השני. מדוע? כי ביום הראשון נאמר "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", ואומר רש"י "היה לו לכתוב יום ראשון כמו שכתוב בשאר הימים שני שלישי רביעי למה כתב אחד לפי שהיה הקב"ה יחיד בעולמו" (בראשית א, ה).

יום 'אחד' מסמל את האחדות של הקב"ה. יום שני כבר מסמל את ה'שניות'. ובלשון המהרש"א: "סכנת הזוגות לפי שהם כח השניות, וכל שני רע דלכך לא נאמר כי טוב ביום ב'", שכאילו יש עוד כוח בעולם חוץ מהקב"ה.

השאלה שמיד עולה במחשבה היא, אם חוששים לזוגות, איך זה שמתחתנים? התשובה היא, שאצל כל זוג יש שותף שלישי והוא הקב"ה.

בפועל אנו לא חוששים לזוגות, וכמו שהגמרא מסכמת: "כללא דמילתא כל דקפיד קפדי בהדיה ודלא קפיד לא קפדי בהדיה" (פסחים קי, ב). מי שלא חושש מדברים כאלו הרי שזה לא מזיק לו. ולמעשה בשולחן-ערוך אין אזכור לחשש זוגות כלל.

משה מסתפק בדבר הלכה

אבל מה שחשוב בסיפור הזה שאנשים תוהים למה, איך קרה דבר כזה?

מצד אחד התפרסם סיפור הצלה נפלא. אישה שהשתתפה בהתוועדות י"ב תמוז בבית חב"ד במיאמי חזרה לדירה שלה שנמצאת בקומת הקרקע בבניין מאוחר בלילה. בעודה יושבת ליד המחשב היא החלה לשמוע קולות של בנייה. היא חשבה לעצמה, מי בונה בשעה כזאת מאוחרת, ויצאה מהדירה כדי למצוא את האחראי על הבניין ולהתלונן על הרעש.

כשהיא הביטה לכיוון החנייה של הבניין וראתה שחתיכות פלדה וברזלים נופלים, חשבה לעצמה שזוהי רעידת אדמה וצעקה לילדים שלה שיצאו מיד מהבית. הם ברחו החוצה והצילו את חייהם.

לעומת זאת אנו שומעים על זוג שהגיע לבניין חצי שעה לפני הטרגדיה כדי לבקר את הורי האישה והם נספו באסון. אנשים מנסים להבין כיצד קרה דבר כזה, ולאף אחד אין תשובות.

אולי מפרשת השבוע אנו יכולים ללמוד שיעור מהי הדרך הנכונה להתמודדות עם מצבים כאלו.

בפרשתנו אנו לומדים את הסיפור המפורסם על בנות צלפחד, כיצד אותם חמישה בנות באו לפני משה ואלעזר הכהן ומול כל העדה פנו למשה ואמרו "אבינו מת במדבר וְאֵין בָּנוּ בָנִים לֹא הָיוּ לּוֹ, לְמָה יִגְרַע שֵׁם אֲבִינוֹ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֶן תְּנֶה לָנוּ אַחֲוָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוֹ" (פינחס פרק כז בתחילתו).

הם טענו למשה, צלפחד לא השאיר בנים שיוכלו לרשת אותו ואם-כן מן הדין הוא שהבנות יירשו את אביהם. ואז התורה מספרת "ויקרב משה את

משפטן לפני ה'". אומר רש"י: "נתעלמה הלכה ממנו".

זו לא הפעם הראשונה שמשה מסתפק בדבר הלכה ופונה להקב"ה. בפרשת בהעלותך קראנו את הסיפור על פסח-שני וגם שם קרה משהו דומה. התורה מספרת על הפסח הראשון שבני ישראל חגגו במדבר: "ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא^א". הם טענו: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו".

אותם אנשים היו טמאים בטומאת מת ולכן היו מנועים מהקרבת קרבן פסח, מאחר ואת בשר הקורבן חייבים לאכול בטהרה. הם טענו למשה, למה שנפסיד את ההזדמנות להקריב את קרבן פסח. משה ענה להם: "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם" (בהעלותך פרק ט). גם במקרה הזה משה הסתפק בהלכה והוא אמר להם "תמתינו על הקו" ואני מיד ישאל את הקב"ה.

ישנם עוד שני מקרים^ב פחות מפורסמים^ג בתורה שמשה הסתפק בדבר הלכה. אלו היו מקרים של אנשים שחטאו ומשה הסתפק איזה עונש מגיע להם. מקרה אחד הוא פרשת ה'מקושש' בסוף פרשת שלח, והשני זה 'המגדף' בסוף פרשת אמור. (ראה תרגום ירושלמי עה"פ).

לבקש רק דברים טובים

בא הרבי ואומר משהו נפלא: כשמשווים את ההתנהגות של משה בכל ארבעת המקרים שבהם הסתפק בדבר הלכה מגלים תופעה מעניינת. בשני המקרים הראשונים שהזכרנו, בסיפור של פסח שני ובסיפורם של בנות צלפחד, משה פונה ביזמתו לקב"ה כדי לברר את ההלכה ולדעת כיצד עליהם לנהוג.

אך בשני המקרים האחרים, על אף שגם בהם משה לא ידע איזה עונש מגיע לאותם שני חוטאים, הוא נהג אחרת. הוא הורה להניח אותם במשמר ולהמתין להוראות מהקב"ה. הוא לא אמר "עמדו ואשמעה מה יצוה ה'".

לכם" ואפילו לא נאמר: "ויקרב משה את משפטן לפני ה'". בשני המקרים הללו משה כלל לא פנה לקב"ה.

מדוע? מסביר הרבי דבר נפלא: "משה רבינו אוהב ישראל היה" לרוץ לברר אצל הקב"ה מהו העונש שלהם, אין זה תפקידו של משה, ענין זה משאיר משה להקב"ה שיעשה כרצונו" (ש"פ פנחס ה'תשכ"ו תו"מ חלק מ"ז ע' 234).

משה לא יזם פנייה לקב"ה כדי לברר איך להעניש יהודי. אם הקב"ה רוצה למסור לו הודעה, הוא מכיר את המספר שלו" לכן הוא לא פונה לקב"ה בעזרה לליבון פרטי העונש שיוטל על ה'מקושש' וה'מגדף' שחטאו.

את הגישה הזאת אנחנו צריכים להפנים גם בעצמנו. כולם ממהרים לערוך השוואות בין המקרים ולקבוע למה זה קרה, מי אשם בהתרחשות האסון וכו'. עלינו ללמוד מהנהגתו של משה רבינו, שרק כשהיה צריך לעזור ליהודי הוא ניצל את הקשרים שלו עם הקב"ה, ואילו כשמדובר בדבר לא טוב שצריך לבוא על אדם, שם הוא פחות 'מתלהב' לברר ולבצע את העניין.

גם עלינו לנהוג כך. לכל יהודי יש קשר עם הקב"ה ועליו להתפלל שייתן למשפחות את הכוח להתמודד עם הכאב והאובדן, והעיקר לבקש מהקב"ה שישלח לנו את משיח ויביא לנו את הגאולה השלימה במהרה בימינו ממש.